

Help de huiszwaluw

Lerarenblad 1e graad

Lerarenblad 1

1 Huisje, boompje, zwaluwtje

Lesdoel:

De leerlingen kunnen factoren opsommen die de zwaluwen bedreigen en zien in dat aantal eenvoudige maatregelen de huiszwaluw kunnen helpen.

Lesblad:

Print voor elke leerling de landschapstekening uit op **A3 formaat (!)**. De leerlingen knippen verschillende figuurtjes uit. Deze kunnen ze naar keuze op hun prent van een zwaluwonvriendelijk landschap kleven. Ze proberen hun landschap zo zwaluuvriendelijk mogelijk te maken. Ze kunnen zelf ook vrij enkele zaken op de tekening bij tekenen: hagen, struiken, grachten, schapen, koeien, spelende kinderen, fietsers, groententuin, bloemen, bomen,...

Inhoud:

In Vlaanderen komen nog zo'n 8 à 10.000 broedkoppels van huiszwaluw voor. In vergelijking met de jaren '70 is dit een terugval met maar liefst 70%. De soort werd recent (2004) op de rode lijst geplaatst in de categorie "kwetsbaar".

Oorzaken van deze terugval:

1. Ze vinden niet makkelijk nestgelegenheden:

- Huiszwaluwnesten worden afgestoken door eigenaars van het huis, omdat ze geen meshinder willen. Dit is in feite verboden. Zwaluwen die in het voorjaar nog een volledig nieuw nest moeten metselen, verliezen hierbij zoveel energie en tijd dat ze vaak maar één broedsel meer maken. Hierdoor vertrekken er in het najaar bv. maar 4 i.p.v. 12 jongen van hetzelfde paartje naar Afrika.
- Vele dakoversteken zijn nu van plastic, wat minder kleefkracht heeft voor de nesten. Moderne huizen hebben vaak zelfs geen dakgoot meer...
- Huiszwaluwen zijn erg honkvast aan hun kolonie. Wanneer na een renovatie of schilderwerken, geen speciale maatregelen worden genomen om de vogels te laten terugkeren (bv. vervangende kunstnesten), verdwijnt de kolonie.
- Verbossing van oudere woonwijken. Huiszwaluwen houden niet van hoge bomen vlakbij het nest (dit trekt te veel roofvogels aan). Dit zorgt doorgaans voor het lokaal verdwijnen van de soort.

2. Overmatig gebruik van insectenverdelgers.

- Zwaluwen vinden minder makkelijk voedsel.
- Via de insecten komen schadelijke stoffen hun lichamen binnen...met fatale gevolgen.

Help de huiszwaluw

Lerarenblad 1e graad

Lerarenblad 2

3. Ze vinden minder makkelijk modder om hun nesten te metsen.
  - Vele onverharde veldwegeltjes (met modderplasjes) zijn verhard of verdwenen. Veepoelen zijn vervangen door mechanische drinktoestellen. Oevers worden rechtgetrokken en verstevigd.
  - Bij gebrek aan goede modder (om stevige, duurzame nesten te metsten) gebruikt de huiszwaluw soms minder geschikte modder. Hier bestaat het risico dat het nest naar beneden valt inclusief eieren of jongen. Het koppel zal aan een nieuw nest en broedsel beginnen, ... maar liep dus wel een broedsel mis.
4. Slecht weer tijdens de trek.
5. Vogelvangst/jacht tijdens de trek en in de overwinteringsgebieden.

2 Help de Huiszwaluw!

Lesdoel:

De leerlingen kunnen factoren opsommen die de zwaluwen bedreigen en zien in dat aantal eenvoudige maatregelen de huiszwaluw kunnen helpen.

Lesblad:

Start een affichecampagne, zorg dat zoveel mogelijk mensen een affiche voor hun raam hangen die een tip geeft om de huiszwaluw te helpen. De leerlingen maken een tekening over de huiszwaluw op de affiche en hangen deze thuis en bij hun burens voor de raam. Verzin samen met de leerlingen zelf nog andere slogans.

Inhoud:

Maatregelen die de huiszwaluw ondersteunen:

1. Oude nesten laten hangen.
  - Huiszwaluwen zijn beschermde dieren, het verwijderen van hun nesten is bij wet verboden.
  - Een zwaluwkoppel dat in zijn oude nest kan intrekken, spaart energie en tijd. Hierdoor wordt vaak een tweede broedsel en soms zelfs een derde broedsel groot gebracht. Hoe meer zwaluwen naar Afrika kunnen trekken, hoe meer er de volgende lente als broedkoppel kunnen terugkeren.
  - In het voorjaar functioneren oude nesten als lokmiddel voor de huiszwaluwen: "Hier is ooit gebroed, hier zal het wel goed wonen zijn..."
2. Een geschikte dakoversteek/dakgoot niet met lakverf schilderen (giftig en niet zo hechtbaar) of met plastic beslaan.
3. Zorg voor een vrije aan- en afvliegroute: sommige eigenaars plaatsen ter goeder trouw een mestplank, maar veel te dicht onder het nest. Hierdoor kan de huiszwaluw niet meer met een duikvlucht zijn nest in vliegen.
4. Zorg voor een modderplaats binnen de 100 à 200 meter.
5. Hang kunstnesten of steunlatjes (= steunpunt van waarop de zwaluw zijn natuurlijk nest kan bouwen). Contacteer het Regionaal Landschap Schelde-Durme: info@rlsd.be of www.rlsd.be.